

Зміни в процесі оцінки якості наукової діяльності в Польщі

Проф. Ян Поморський
КОМІСІЯ З ОЦІНЮВАННЯ НАУКИ МІНІСТЕРСТВА
НАУКИ І ВИЩОЇ ОСВІТИ

UMCS (Університет Марії Кюрі-Склодовської)
Люблін

ОЦІНЮВАННЯ: загальні положення

Системи оцінювання науки використовуються як інструмент наукової політики принаймні протягом трьох десятиліть у різних країнах світу. До цього часу в Польщі оцінювались окремі наукові підрозділи, з присвоєнням їм відповідних наукових категорій (С, В, В+, А і А+). У 2021 році згідно з новим Законом від 20 липня 2018 року *Закон про вищу освіту і науку*, відомим як **Конституція для Науки**, вперше в Польщі будуть оцінюватися не окремі організаційні підрозділи, а виключно **наукові дисципліни**, представлені в даному науковому підрозділі. Отже, порівняння відбуватиметься в межах тієї самої категорії і відносно позиції Польщі у даній дисципліні у світовому рейтингу (**Scimago Journal & Country Rank**). При цьому слід додати, що у нас у Польщі є нова класифікація наукових галузей і дисциплін, адаптована до вимог ОЕСР – 49 наукових дисциплін, згрупованих у 8 галузей. Для того, щоб даний підрозділ (університет / науково-дослідний інститут) міг подати дану дисципліну на оцінку, у ньому повинні бути працевлаштовані щонайменше 12 науковців, які заявлять про ведення досліджень з даної дисципліни (мінімальне **число N**).

Загальні положення продовження

Кожен із працівників, зайнятих в суб'єкті, зобов'язаний подати таку декларацію протягом 14 днів з дати працевлаштування. У цій декларації працівник вказує одну або дві дисципліни, з яких він веде наукову діяльність (із заявленим % участі в кожній з них). **Ця декларація може подаватися лише в одному суб'єкті.** Ці дані надсилаються в **Інтегровану систему інформації про вищу освіту і науку POLON.**

При оцінці були враховані тільки досягнення, опис яких розміщено в Інтегрованій системі інформації про вищу освіту і науку POL-on та пов'язаній з нею Польській науковій бібліографії (PNB), Наукові монографії та наукові статті включаються в оцінку, якщо інформація про них була внесена до бази даних, доступної через електронний ідентифікатор науковця, що відповідає міжнародним стандартам (ORCID). **Ліміт публікацій, що припадає на одного працівника, становить в оцінці за 2017-2021 роки чотири так звані публікаційні слоти,** причому кількість публікацій, що враховуються в оцінці суб'єкта з даної наукової дисципліни, не може бути більшою, ніж **3-кратне значення числа N (3N).**

Оцінювання: інструменти

**Інтегрована інформаційна система
управління ОЦІНЮВАННЯМ включає:
POLON – PBN – ORCID
SEDN**

Три критерії оцінювання

Критерій I це **науковий і художній рівень** наукової діяльності, що ведеться (вимірюється відповідно до 3 детальних параметрів: 1) наукові статті, 2) наукові монографії, 3) патенти на винаходи).

Критерій II це **фінансові результати** наукових досліджень і дослідно-конструкторських робіт (вимірюються згідно з 2 параметрами: 1) проекти, що фінансуються в рамках конкурсної процедури – за винятком коштів, що перераховуються безпосередньо Міністерством науки і вищої освіти, або такі, що фінансуються за рахунок підприємців, 2) комерціалізація результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт або ноу-хау, пов'язаного з цими результатами). **Критерій II не застосовується до галузі мистецтва.**

Критерій III це, в свою чергу, **вплив наукової діяльності на функціонування суспільства й економіки** (враховуються два параметри: ОБСЯГ і ЗНАЧЕННЯ). Йдеться про демонстрацію взаємозв'язку між даним науковим досягненням, опис якого подано, й економікою, охороною здоров'я, культурою і мистецтвом, захистом природного середовища, безпекою й обороною держави чи іншими факторами, що впливають на цивілізаційний розвиток суспільства.

Вага для критеріїв згідно з дисциплінами

Кожен із трьох критеріїв оцінки отримав **диференційовану вагу** (вага = % частка в підсумковій оцінці) для окремих наукових дисциплін, згрупованих у **чотири набори**: I – дисципліни гуманітарних, соціальних і теологічних наук, II – дисципліни точних, природничих, медичних наук і наук про здоров'я, III – дисципліни технічних і сільськогосподарських наук, IV – мистецькі дисципліни.

	ПРЕСТИЖ	ФІНАНСИ	ВПЛИВ
I	70%	10%	20%
II	60%	20%	20%
III	50%	35%	15%
IV	80%	-	20%

Критерій I: ПРЕСТИЖ

В рамках I критерію враховуються публікаційні досягнення працівників оцінюваного суб'єкта (наукові статті і наукові монографії – включаючи редагування монографій) та видані суб'єкту **патенти на винаходи** і зареєстровані суб'єктом у Патентному відомстві **корисні моделі**.

Критерій I

НАУКОВА СТАТТЯ:

- рецензована;
- опублікована в науковому журналі зі списку Міністерства науки і вищої освіти від 20 грудня 2019 року (а у випадку інформатики також у рецензованих матеріалах міжнародної наукової конференції зі списку Міністерства науки і вищої освіти) – див. <https://www.gov.pl/web/nauka/nowe-rozszerzone-wykazyczasopism-naukowych-i-recenzowanych-materialow-z-konferencji-miedzynarodowych-oraz-wydawnictw-monografii-naukowych>
- з примітками, бібліографією чи іншим науковим апаратом, що відповідає даній науковій дисципліні.

Наукова стаття – це також рецензійна стаття, опублікована в науковому часописі, включеному до списку часописів Міністерства науки і вищої освіти.

Критерій I

НАУКОВА МОНОГРАФІЯ:

- рецензована книжкова публікація;
- викладення конкретного наукового питання оригінально та творчо;
- з примітками, бібліографією чи іншим науковим апаратом, що відповідає даній науковій дисципліні.

Критерій I

Наукова монографія – це також рецензований, з примітками, бібліографією чи іншим науковим апаратом, що відповідає даній науковій дисципліні, переклад:

- польською мовою твору, важливого для науки чи культури,
- іншою сучасною мовою – твору, важливого для науки чи культури, виданого польською мовою і

наукове редагування вихідних текстів.

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

ARTYKUŁ NAUKOWY OPUBLIKOWANY W CZASOPISIMIE NAUKOWYM
ALBO W MATERIAŁACH KONFERENCYJNYCH

czy czasopismo jest
w wykazie?

TAK

NIE

kryterium prestiżu

- indeksacja w bazie bibliometrycznej (Scopus)
- indeksacja w bazach bibliometrycznych (Science Citation Index Expanded, Social Science Citation Index, Arts and Humanities Citation Index, Emerging Sources Citations Index)
- obecność w bazie EIRH+ (wybór ekspercki czasopism z bazy)
- finansowanie w ramach programu "Wsparcie dla czasopism"

-

całkowita wartość
punktowa publikacji

20, 40, 70, 100, 140,
200 pkt - zgodnie z
punktacją w
wykazie czasopism

5 pkt

ewaluacja działalności naukowej

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

MONOGRAFIA NAUKOWA WYDANA PRZEZ WYDAWNICTWO PUBLIKUJĄCE
RECENZOWANE MONOGRAFIE NAUKOWE

czy wydawnictwo jest
w wykazie?

TAK

NIE

kryterium prestiżu

poziom I

poziom II

monografia pozytywnie
oceniona przez KEN

inna monografia

całkowita wartość
punktowa publikacji

80 pkt (100 pkt w naukach
humanistycznych,
społecznych
i teologicznych)

200 pkt (300 pkt
w naukach
humanistycznych,
społecznych
i teologicznych)

100 pkt

20 pkt

ewaluacja działalności naukowej

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

Крім того, в рамках дисциплін НСТ, можуть бути подані на експертну оцінку КЕН монографії, видані видавництвами, не включеними до списку Міністерства науки і вищої освіти, – заявки на таку оцінку з обґрунтуванням подаються у формі електронного документа з підписом, підтвердженням довіреним профілем ePUAP або кваліфікованим електронним підписом.

Кожен предмет з даної гуманістичної, соціальної чи богословської дисципліни може подавати заявку **до 30 вересня року, що передує року оцінювання**, на оцінку **до 5 монографій цього типу**, які були опубліковані протягом періоду оцінювання.

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

REDAKCJA NAUKOWA MONOGRAFII NAUKOWEJ

czy wydawnictwo jest
w wykazie?

TAK

NIE

kryterium prestiżu

poziom I

poziom II

monografia pozytywnie
oceniona przez KEN

inna monografia

całkowita wartość
punktowa publikacji

20 pkt

100 pkt (150 pkt
w naukach
humanistycznych,
społecznych
i teologicznych)

20 pkt

5 pkt

ewaluacja działalności naukowej

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

ROZDZIAŁ W MONOGRAFII NAUKOWEJ WYDANEJ PRZEZ WYDAWNICTWO
PUBLIKUJĄCE RECENZOWANE MONOGRAFIE NAUKOWE

czy wydawnictwo jest
w wykazie?

TAK

NIE

kryterium prestiżu

poziom I

poziom II

monografia pozytywnie
oceniona przez KEN

inna monografia

całkowita wartość
punktowa publikacji

20 pkt

50 pkt (75 pkt
w naukach
humanistycznych,
społecznych
i teologicznych)

20 pkt

5 pkt

ewaluacja działalności naukowej

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

Тип публікації	Загальний бал наукової публікації (Pc)	Конвертоване значення в балах багатоавторської публікації (P)
Наукова монографія; наукове редагування монографій; розділ у науковій монографії – рівень II	200; 100; 50 (300; 150; 75 - в гуманітарних, соціальних і богословських науках)	100% балів, присуджених за авторство, незалежно від співвідношення кількості авторів, що походять з оцінюваного суб'єкта, до кількості всіх авторів
Наукова стаття в науковому журналі чи матеріалах конференцій, включених до списку часописів	200,140,100	100% балів, присуджених за авторство, незалежно від співвідношення кількості авторів, що походять з оцінюваного суб'єкта, до кількості всіх авторів

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

Тип публікації	Загальний бал наукової публікації (Pc)	Конвертоване значення в балах багатоавторської публікації (P)
Наукова монографія – рівень I, наукова монографія позитивно оцінена KEN відповідно до §3 п. 3; наукове редагування монографій; розділ у науковій монографії – рівень I	80 (100 – у гуманітарних, соціальних і богословських науках); 20 20	$\sqrt{k/k}$ але не менше 10% балів, присуджених за авторство
Наукова стаття в науковому журналі чи матеріалах конференцій, включених до списку часописів	70,40	$\sqrt{k/k}$ але не менше 10% балів, присуджених за авторство

Критерій I

Оцінка (за балами) наукових статей

Тип публікації	Загальний бал наукової публікації (Pc)	Конвертоване значення в балах багатоавторської публікації (P)
Наукова стаття в науковому журналі або матеріалах конференції, включених до списку часописів; наукова стаття в часописі, не включеному до списку часописів	20;5	k/k , але не менше 10% балів, присуджених за авторство
Наукова монографія у видавництві, що не входить до списку видавництв; наукове редагування такої монографії; розділ у такій науковій монографії	20;5;5	k/k , але не менше 10% балів, присуджених за авторство

Критерій I

Оцінка (в балах) наукових публікацій ПУБЛІКАЦІЇ, ВИДАНІ У 2017-2018

artykuł naukowy	całkowita wartość punktowa publikacji - Pc	przeliczeniowa wartość punktowa publikacji wieloautorskiej - P
<p>artykuł naukowy opublikowany w czasopiśmie z wykazu z 2017 roku</p>	30 pkt lub więcej	100% punktów przyznawanych za autorstwo bez względu na stosunek liczby autorów pochodzących z ewaluowanego podmiotu do liczby wszystkich autorów
	20 lub 25 pkt	$\sqrt{(k/m)}$, ale nie mniej niż 10% pkt przyznawanych za autorstwo
	mniej niż 20 pkt	k/m , ale nie mniej niż 10% punktów przyznawanych za autorstwo
<p>artykuł naukowy opublikowany w czasopiśmie spoza wykazu z 2017 r.</p>	5 pkt	k/m , ale nie mniej niż 10% punktów przyznawanych za autorstwo

Критерій I

Ліміти повідомлених досягнень

З огляду на багатоавторські публікації та ліміти повідомлених досягнень, а також розподіл балів, оцінка **враховує не стільки публікації, скільки одиничні частки кожного автора в окремих публікаціях – тобто так звані **слоти**.**

Критерій I

Ліміти повідомлених досягнень

Для публікації одного автора ця частка становить 1.

Однак у випадку з багатоавторськими публікаціями частка залежить від:

- загальної вартості даної публікації,
- кількості співавторів з даного суб'єкта і даної дисципліни,
- кількості усіх авторів даної публікації.

Критерій I

Ліміти повідомлених науковим підрозділом досягнень

Publikacji naukowych nie może być
więcej niż 3N.

WAŻNE!

Критерій I

Ліміти повідомлених досягнень

1. Ліміт наукових публікацій, авторами або співавторами яких є окремі працівники, що ведуть наукову діяльність, становить:
 - **не більше 4 публікаційних слотів** залежно від ставки і частки робочого часу в дисципліні,
в тому числі:
 - а) ліміт наукових монографій, авторами або співавторами яких є окремі працівники, що ведуть наукову діяльність, загальна кількість балів яких не перевищує 100 балів,
 - б) ліміт наукового редагування таких монографій і ліміт розділів у таких монографіях:
 - **не більше 2 публікаційних слотів.**

**ЦЕЙ ЛІМІТ НЕ ВКЛЮЧАЄ НАУКОВИХ МОНОГРАФІЙ ЗА 200
АБО 300 БАЛІВ**

Критерій I

Ліміти повідомлених досягнень

2. Ліміт наукових монографій із загальною кількістю балів не більше 100 балів і наукового редагування цих монографій становить:

- **не більше 20%*3N** (у випадку гуманітарних, соціальних і богословських дисциплін),
- **не більше 5%*3N** (у випадку інших галузей науки).

**ЦЕЙ ЛІМІТ НЕ ВКЛЮЧАЄ НАУКОВИХ МОНОГРАФІЙ ЗА 200
АБО 300 БАЛІВ**

Критерій I

Ліміти повідомлених досягнень

Під час оцінки, проведеної в 2022 році, сума одиничних часток за враховувані при оцінці оцінюваного суб'єкта з даної наукової дисципліни:

- наукові статті, опубліковані у 2019-2021 роках
- наукові монографії, розділи в наукових монографіях і наукове редагування наукових монографій, опубліковані у 2017–2021 роках

– не може перевищувати числа N більше, ніж у 2 рази, за винятком наукової дисципліни інформатика і наукової дисципліни технічна інформатика і телекомунікація.

Критерій I

Санкції за відсутність публікацій

Одним з основних принципів нової системи є те, що оцінкою охоплюються всі працівники. У зв'язку з цим постанова передбачає санкції для суб'єктів, які не подають частини науковців на оцінку. Санкції полягають у зменшенні кількості публікацій, що враховуються в оцінці наукової діяльності.

Санкції за Критерієм I зменшення кількості публікацій

- **Зменшується на 3 кількість врахованих публікацій** (суми одиничних часток) з даної дисципліни якщо працівник, що веде наукову діяльність:
- а) протягом періоду, охопленого оцінкою, працював у цьому суб'єкті щонайменше 24 місяці (36 місяців у випадку першої оцінки в 2021 році),
- б) зазначив цю дисципліну в декларації про дисципліни,
- в) подав декларацію про зарахування до числа N в одному з суб'єктів, в якому він працює,
- **- але не уповноважив оцінюваний суб'єкт продемонструвати для цілей оцінки жодну з наукових публікацій з даної дисципліни зі списків, опублікованих міністром.**

Санкції за Критерієм I продовження...

- **Зменшується на 6 кількість врахованих публікацій** з даної дисципліни якщо працівник, що веде наукову діяльність:
 - а) протягом періоду, охопленого оцінкою, працював у цьому суб'єкті щонайменше 24 місяці (36 місяців у випадку першої оцінки в 2021 році),
 - б) зазначив цю дисципліну в декларації про дисципліни,
 - – **але не подав заяви про зарахування до числа N** в жодному з суб'єктів, в яких він працює.
- **Зменшується на 6 кількість публікацій**, враховуваних у кожній науковій дисципліні, в рамках якої цей суб'єкт здійснює наукову діяльність, у випадку кожного працівника, який:
 - протягом періоду, охопленого оцінкою, працював у цьому суб'єкті на одній із посад, на яких необхідне ведення наукової діяльності, принаймні протягом 24 місяців (36 місяців у випадку першого оцінювання в 2021 році)
 - - **але не подав заяви щодо представлених дисциплін.**

Число N

Число N обчислюється як середнє число працівників суб'єкта, що здійснюють наукову діяльність, з періоду, що охоплюється оцінкою, розраховане у перерахунку на повну ставку з урахуванням частки робочого часу окремих осіб, пов'язаних з веденням наукової діяльності з даної дисципліни. Число N визначається на основі інформації, що міститься в POL-on, з точністю до двох знаків після коми.

Число N: заява працівника

Підставою для визначення числа N є заява працівника, що уповноважує суб'єкта, який його працевлаштовує, включити його до числа працівників, які ведуть наукову діяльність в суб'єкті з певної дисципліни або макс. двох дисциплін.

Число N як середнє значення стану зайнятості

Число N визначається для суб'єкта як середнє значення зі значень, визначених в кожному році, охопленому оцінкою, на основі інформації, що міститься в системі POL-on, станом на 31 грудня кожного року, що охоплюється оцінкою.

Іншими словами, для кожної дисципліни суб'єкт має розрахункове середнє значення зайнятості протягом 5 років, охоплених оцінкою. Для розрахунку цього середнього значення враховуються дані про зайнятість, надані суб'єктом станом на останній день кожного року, що охоплюється оцінкою.

Case study: число N з дисципліни історія в UMCS

Оціночне N з дисципліни історія в UMCS

N=57

3N=171

Макс. 34.2 – кількість слотів, що охоплюють наукові монографії із загальною вартістю балів не більше 100 балів, і редакційні видання таких монографій

Макс. 114 – кількість слотів, що охоплюють наукові статті з 2019-2021 рр. і наукові монографії, розділи і редакційні видання монографій у 2017-2021 рр.

Мінімум 57 – кількість слотів, що охоплюють наукові статті, опубліковані у 2017-2018 роках

Критерій II: фінансові результати

Оцінка фінансового результату наукових досліджень і дослідно-конструкторських робіт проводиться на основі суми коштів, наданих суб'єкту на реалізацію науково-дослідних проектів, і суми коштів, отриманих суб'єктом в результаті комерціалізації результатів наукових досліджень або дослідно-конструкторських робіт, що проводяться в окремих наукових дисциплінах, або ноу-хау, пов'язаного з цими результатами.

Враховувані доходи це:

- проекти, що охоплюють науково-дослідні та дослідницькі роботи, що фінансуються за конкурсною процедурою іноземними установами або міжнародними організаціями, проекти за участю коштів з бюджету Європейського Союзу або за участю безповоротних коштів від допомоги, наданої державами-членами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ), або з інших безповоротних коштів з іноземних джерел;
- проекти, що фінансуються Національним центром досліджень і розробок і Національним науковим центром;
- проекти, що фінансуються в рамках Національної програми розвитку гуманітарних наук і Фондом польської науки та Національним агентством з академічного обміну;
- проекти, що включають наукові дослідження або дослідно-конструкторські роботи, що фінансуються підприємцями або іншими суб'єктами, що діють для розвитку науки;
- комерціалізація результатів наукових досліджень або дослідно-конструкторських робіт чи ноу-хау, пов'язаного із цими результатами.

Оцінка в балах за Критерієм II:

За фінансові результати, пов'язані з науковими досягненнями, бали нараховуються наступним чином:

- 10 балів – за отримання коштів на реалізацію проектів на суму від 30 000 до 200 000 злотих;
- 40 балів за отримання коштів на реалізацію проектів на суму від 200 001 до 2 000 000 злотих;
- 80 балів за отримання коштів на реалізацію проектів на суму, що перевищує 2 000 000 злотих;
- 1 бал за кожні 200 000 злотих доходу, отриманого суб'єктом від комерціалізації результатів наукових досліджень або дослідно-конструкторських робіт або ноу-хау, пов'язаного із цими результатами, у науковій дисципліні, в якій проводились науково-дослідні або дослідно-конструкторські роботи, але не більше 300 балів за одну комерціалізацію або ноу-хау.

Бонус для дисциплін з HST

Для дисциплін з галузей:

- гуманітарних наук,
- соціальних наук і
- богословських наук

зазначені бали подвоюються.

Критерій III – правова основа

§ 23. 1. Постанови Міністерства науки і вищої освіти:

- Оцінка впливу наукової діяльності на функціонування суспільства й економіки проводиться на основі описів взаємозв'язку між результатами наукових досліджень або дослідно-конструкторських робіт чи наукової діяльності у галузі художньої творчості та економікою, функціонуванням державного управління, охороною здоров'я, культурою і мистецтвом, охороною навколишнього середовища, безпекою і обороною держави чи іншими факторами, що впливають на цивілізаційний розвиток суспільства, надалі іменованих «описи впливу», підготовлених на основі доказів цього впливу, зокрема у формі звітів, наукових публікацій і цитат в інших документах чи публікаціях.

Два параметри: значення і обсяг

		обсяг				
		міжнародний	національн ий	регіональн ий	місцевий	без впливу
значення	переломне	100	70	40	20	0
	ключове	70	40	20	15	0
	суттєве	40	20	15	10	0
	обмежене	20	15	10	5	0
	без значення	0	0	0	0	0

ОПИС ВПЛИВУ

**Кожна суб'єкто-дисципліна в рамках
критерію III подає на оцінку
ДВА ОПИСИ ВПЛИВУ**

Додаткові описи впливу ...

- Суб'єкто-дисципліни, що представляють галузі **гуманітарних наук**, галузі суспільних **наук** або галузі богословських **наук**, можуть подати на оцінку додатково не більше **3 описів впливу**, пов'язаних з видатними науковими монографіями, біографічними словниками, бібліографічними словниками або базами даних, особливо важливими для розвитку даної галузі науки;
- Суб'єкто-дисципліни з галузі **інженерно-технічних наук** можуть подати на оцінку додатково не більше **2 описів впливу**, пов'язаних з архітектурними, містобудівними проектами або планами просторового розвитку;

Стартап як додаткова опція

- Суб'єкт, який заснував компанію (spin off) з метою **комерціалізації результатів наукових досліджень** або **дослідно-конструкторських робіт** або **ноу-хау**, пов'язаного з цими результатами, може подати на оцінку додатково не більше двох **описів впливу**, пов'язаних з діяльністю створеного з цією метою суб'єкта господарювання.

Дякую за увагу

Проф. доктор наук Ян Поморський (**UMCS** Люблін),
Комісія з оцінювання науки Міністерства науки і
вищої освіти

Проф. Ян Поморський (UMCS, KEN),
Варшава, 12.11.2020

